

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
41 (1999)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-23-0

BRNO 2000

9990385

150, —

PŘEHLED VÝZKUMŮ 41 (1999)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., RNDr. Vladimír Hašek, DrSc.,
Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš, Alice Del Maschio,
Dana Gregorová

Na titulním listě: Orlovice, okr. Vyškov. Letecký dokumentační snímek
zaniklého hradu.

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

© 2000 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

OLOMOUC (k. ú. Povel, okr. Olomouc)

„Zahrady“. Mladší doba bronzová - KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V první polovině měsíce dubna 1999 byl proveden pracovníky AC VMO záchranný archeologický výzkum při výstavbě kanalizační stoky. Výkop profal pole v okrajové čtvrti Olomouce, mezi ulicemi Schweitzerova a Brněnská, souběžně s ulicí Hraniční. V horní části svahu, blíže k ulici Brněnská, byly narušeny dva objekty datované do mladší doby bronzové. Třetí objekt, zařazený pro absenci keramického materiálu pouze rámcově do pravěku, byl objeven při skrývce ornice, která byla provedena v předstihu, před zahloubením vlastního výkopu. Dva objekty pravidelného kruhového půdorysu a trapézovitého průřezu plnily nejspíše funkci zásobních jam. Jejich hloubka se pohybovala od 1 do 1,5 metru.

Filip Šrámek, Petr Vitula, AC VMO

Resumé:

Olomouc (Kataster Povel, Bez. Olomouc) „Zahrady“. Jüngere Bronzezeit, Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

PŘEROV (okr. Přerov)

Horní náměstí č. p. 26. Věteřovská kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Jižní strana stavby z 12./počátku 13. století (viz kapitola Středověk a novověk) překryla zbytky objektu věteřovské kultury, zahloubeného do skalnatého povrchu.

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé:

Přerov (Bez. Přerov). Horní náměstí Nr. 26. Věteřov Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

SOBOTOVICE (okr. Brno-venkov)

Za pastviskem, Hrušovanská. Starší doba bronzová (věteřovská skupina). Sídlištní jámy. Záchranný výzkum.

Při sledování několikahektarových skrývek v místní šterkovně bylo zjištěno, že šterkopisčité podloží je v horních partiích členěno depresiemi o ploše několika desítek až stovek čtverečních metrů a hloubce tří až čtyř metrů, vyplněnými žlutou prachovou hlínou. V jednom z těchto sprašových "ostrůvků" byly zjištěny dvě sídlištní jámy obsahující zlomky keramiky věteřovské skupiny. Místo nálezů je na ZM ČR 1:10 000 24-34-24 určeno bodem vzdáleným 136 mm od Z a 304 mm od J s.č.

Martin Geisler, ÚAPP Brno

Pramen:

NZ ÚAPP Brno č.j. 222/99.

Resumé:

Sobotovice (Bez. Brno-venkov). Ältere Bronzezeit (Věteřov-Gruppe). Siedlungsgruben. Rettungsgrabung.

TŘEBČÍN (okr. Olomouc)

„Telctník“. Lužická fáze kultury lužických popelnicových polí. Žárový hrob (?). Starší náhodný nález.

V průběhu roku 1999 se autorovi podařilo získat archeologické nálezy, které pocházejí z objektu náhodně zachyceného mezi lety 1960-1964 při výstavbě nového teletníku JZD v Třebčíně. Areál zemědělského družstva se nachází JZ od středu obce, na mírném svahu sklánějícím se JV směrem k nivě Deštné; vlastní místo nálezů (Z část budovy teletníku) se rozkládá v nadmořské výšce okolo 239 m a je určeno na ZM 1:10.000, listu 24-22-22 bodem o souřadnicích 334 mm od Z s. č. a 125 mm od J s. č.

Zachovaná část inventáře, jež byla zachráněna Jaroslavem Kopeckým a uložena do dnešní doby v soukromém vlastnictví, se skládá ze dvou keramických nádob ve fragmentárním stavu a jednoho kamenného artefaktu.

Popis nálezů:

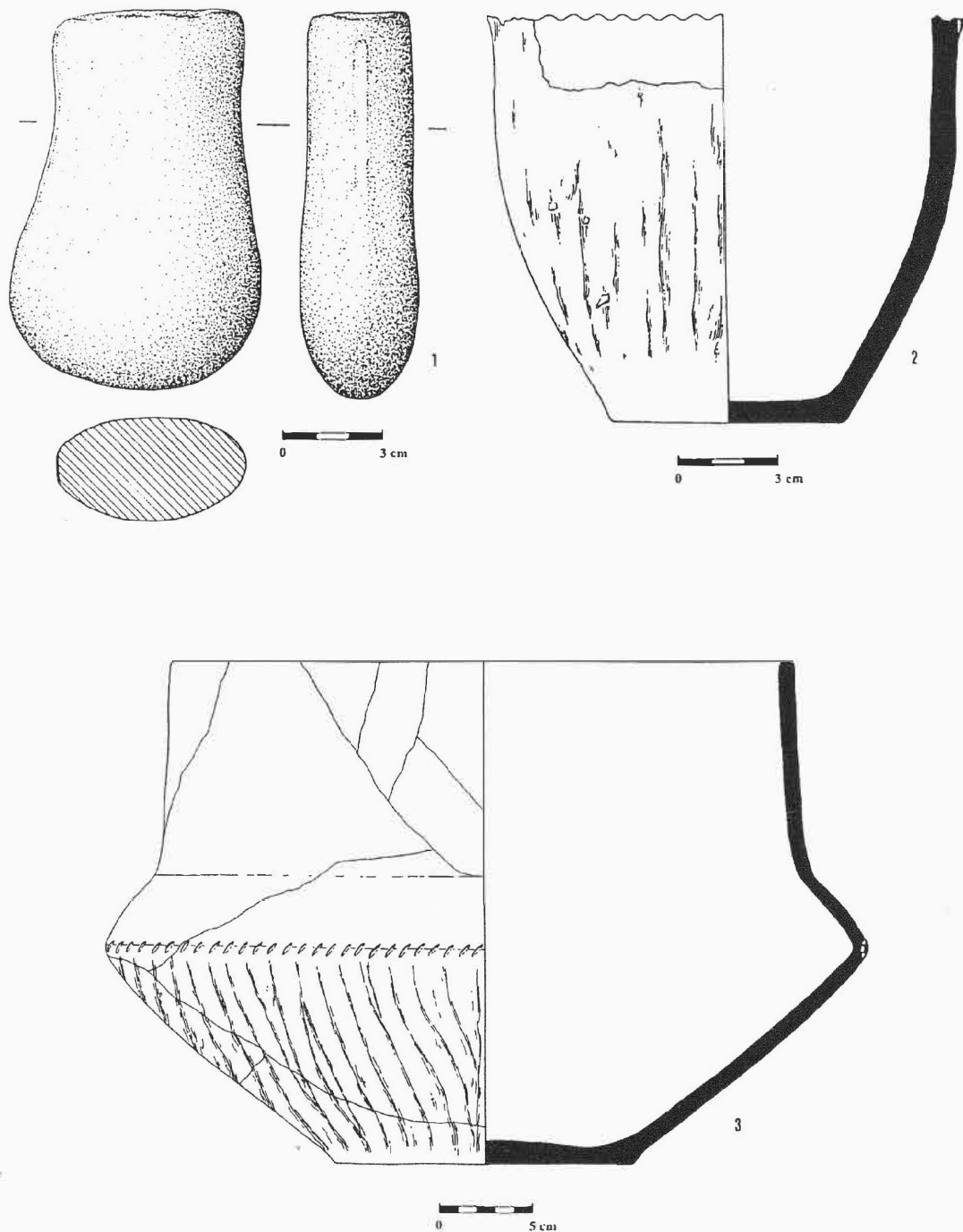
1. Přibližně polovina teriny se šikmo přesekávaným lomem maximální výdutě, od něhož jdou přes celý spodek prstové žlábký, zatímco hrdlo i plece jsou hlazené. Vnější povrch nádoby je hnědý až šedoohnědý, vnitřní má šedočernou barvu. Keramická hmota obsahuje příměs drobnozrného až středozrného anorganického ostřiva. Výška 28,3 cm, prům. okraje 34 cm, prům. max. výdutě 42 cm, prům. dna 16,5 cm (obr. 1:3).
2. Spodní část dvouuchého květináče s povrchem zdrsněným prstováním. Nádoba je vypálena do šedoohnědé barvy. Keramická hmota obsahuje příměs drobnozrného až středozrného anorganického ostřiva. Max. výška 12,6 cm, prům. max. výdutě 13,8 cm, prům. dna 7 cm (obr. 1:2).
3. Kámen hruškovitého tvaru (brousek?) s lokální fasetací (především sedlovitě prohnutého boku) a se stopami po otloukání/drcení v terminální části. Jedná se o přeražený valoun zelenošedého glaukonitického pískovce třetihorního stáří, který pochází pravděpodobně z koryta řeky Bečvy nebo Moravy jižně od soutoku s Bečvou

(určil A. Přichystal). Délka 11,5 cm, šířka 7,6 cm, výška 3,4 cm (obr. 1:1).

Na základě keramického materiálu je možné zničený celek, pravděpodobně žárový hrob, datovat do staršího období lužické fáze KLPP. Přestože jde zatím o ojedinělý takto datovaný objekt na katastru obce Třebčín, nová lokalita

významně doplňuje dosavadní představu o koncentrovaném osídlení lidem lužické fáze KLPP v prostoru pod východními svahy Velkého Kosíře (Přichystal 1999, 33-35, 67, Mapa č. 4).

Michal Přichystal, FF MU Brno

Obr. 1. Třebčín (okr. Olomouc), “Teletník”. Inventář pravděpodobně žárového hrobu. An inventory of probable cremated burial.

Literatura:

Přichystal, M. 1999: Pravěké a raně středověké osídlení Velkého Kosíře. Seminární práce na ÚAM FF MU Brno. Brno.

Summary:

In 1999, the author acquired an inventory of probable cremated burial - bigger parts of two ceramic vessels (fig. 1:2,3) and one whetstone (fig. 1:1), which was found by chance during construction of a new Unified Farmers' Cooperative building in Třebčín in the years 1960 - 1964. The ceramic material dates this grave back to the Lusatian culture (the older stage of urnfield cultures).

TVRDNICE (okr. Břeclav)

„Prostřední“. Únětická kultura. Sídliště. Záchranný výzkum.

Výkopem rýhy pro plynovod Dolní Bojanovice - Lanžhot (hranice ČR/SR) došlo ve východní části katastru obce k narušení příkopu ze starší doby bronzové. Příkop byl zachycen na výrazné terénní vlně, táhnoucí se ve směru SZ - JV. Původní reliéf terénu JZ od příkopu je zničen mladšími úpravami.

Příkop byl zahlouben do žlutého podložního písku a dosahoval hloubky 180 cm od dnešního povrchu (nutno přičíst asi 20 - 25 cm odebrané ornice). Jeho výplň tvořila tmavá hlinitá vrstva s drobnějšími kameny, zlomky keramiky a zvířecími kostmi. Ke dnu příkopu proklesávala hlinitopísčité vrstva, na niž dosedala souvislá vrstva škeblí. Dno příkopu bylo rovné, 90 - 100 cm široké. Maximální šířka příkopu činila 240 - 260 cm. Terénní práce, které narušily větší část profilu příkopu, byly koncem července pozastaveny přímo v místě zásypu z důvodu křížení trasy plynovodu s inženýrskými sítěmi.

Pokračujícími stavebními pracemi byl začátkem září, 20 m JZ od hrany příkopu zachycen další příkop podobných rozměrů. Přesné rozměry tohoto příkopu se zjistit nepodařilo, neboť byl zahrnut ještě před zdokumentováním.

Jaroslav Škojec, Otto Marek, AÚ AV ČR Brno

Resumé:

Tvrdonice (Bez. Břeclav). „Prostřední“. Aunjetitz Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

URČICE (okr. Prostějov)

„Hájové“. K. středodunajská mohylová, k. k. popelnicových polí - kultura lužická, slezskoplatěnická. Sídliště. Záchranný výzkum.

V nejvyšší části trati „Hájové“, při budování středotlakého přivaděče plynu pro obec Alojzov, se podařilo zachytit řadu objektů, které náleží k. středodunajské mohylové a kulturnímu komplexu popelnicových polí. Jednalo se o různé typy objektů od menších jam a jamek, až po rozsáhlé hliníky. Z objektů středodunajské mohylové kultury stojí za pozornost jáma 562, která byla zahloubená do skály a byla vyplněna přepálenou keramikou (kónické mísy, džbánky, fragmenty z velkých zásobnic). Mohlo se jednat o zničenou vsázku pecc.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé:

Určice (Bez. Prostějov). „Hájové“. Hügelgräberkultur, Urnenfelderkultur, Lausitzer Kultur, Platěnicer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

ZLÍN (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín)

„Mezicestí“. Věteřovská k. Sídliště. Záchranný výzkum.

Trat' „Mezicestí“, ležící západně od katastru Malenovic, okrajové části městské aglomerace Zlína, patří k nejbohatším polykulturním nalezištím v rámci zlínského okresu. Výzkum v roce 1999 byl realizován jednak v trase nově zbudované spojnice (silnice III/4973) mezi hlavní komunikací Zlín-Otrokovice a vedlejší silnicí mezi Malenovicemi a Kvítovicemi (ZM 1:10000, 1. č. 25-31-24, s.č. 227 a 233 mm Z, 74 a 98 mm J), dále v trase horkovodu a na ploše staveniště supermarketu Centro. Lokalita je situována na návrší mírné terénní vlny nad starou říční terasou levého břehu řeky Dřevnice v nadmořské výšce kolem 195 m.

Ze starší doby bronzové se při výzkumu podařilo doložit intenzivní osídlení lokality v období věteřovské kultury (např. obj. č. 500, 513 a 587). Nálezy jsou prezentovány především keramikou. Typologicky jsou zde zastoupeny hrnce, džbány s plastickými výčnělky, soudkovité hrnky. Zajímavým nálezem byly tři dyzny z obj. č. 500.

Sídliště věteřovské kultury z Malenovic rozšiřuje naše znalosti o rozsahu osídlení této kultury na jihovýchodní Moravě, která byla dosud známa jen z katastru Otrokovic.

*Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno
Jana Langová, Muzeum JV Moravy Zlín*

Resumé:

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín). „Mezicestí“. Věteřov Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.